

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Публічного управління та підприємництва» (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 В.Г. Ковальчук
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні (назва
навчальної дисципліни)
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Управління та адміністрування регіональних економічних систем
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Дегтяр А.О., професор, доктор наук з державного управління, професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Публічного управління та підприємництва (№ 601)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.н. з держ. упр., прор.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В.І. Хвалючук
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студентка групи 695-ПУ

(підпис)

О.В. Криворотова
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Дегтяр Андрій Олегович, д.н. з держ. упр., професор, заслужений діяч науки і техніки України. З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічна політика у сфері соціально-гуманітарного розвитку;
- Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні;
- Публічна служба та місцеве самоврядування;
- Методи прийняття управлінських рішень.

Напрями наукових досліджень:

- організаційно-аналітичне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень;
- публічне управління соціально-гуманітарним розвитком України;
- державне регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 3 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредити ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 102 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, заочна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Правове забезпечення публічного управління, Методологія та організація наукових досліджень; Цифрові платформи в управлінській діяльності; Стратегічне управління; Публічне управління в економічній сфері;

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Комунікації у публічному управлінні; Публічно-приватне партнерство в аерокосмічній сфері

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Надання знань із основних проблем державного управління в Україні; оновлення знань та розвиток умінь і навичок, необхідних для ефективного вирішення завдань професійної діяльності в системі органів публічної влади; визначення основних шляхів розв'язання теоретико-прикладних проблем державного управління в Україні з урахуванням українського та світового досвіду, а також формуванням вмінь та навиків практичного використання цих знань.

Завдання

Формування у студентів належного рівня знань щодо сутності та основних складових теорії і практики діагностики та розв'язання основних теоретико-прикладних проблем державного управління в Україні; вироблення умінь та навичок пошуку та теоретичного обґрунтування шляхів, а також конкретних заходів ефективного подолання цих проблем.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності:**
загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами;
- Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні;
- Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології;
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальні (фахові):

- Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти;
- Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери;
- Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування;
- Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях;

- Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними;

- Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування;

- Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях;

- Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування;

- Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції;

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання**:

– Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень;

- Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення;

- Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Теоретико-методологічні основи державного управління.

Тема 1. Державно-управлінські реформи у вимірі парадигми інноваційного розвитку суспільства

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 1.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 9 годин.*

Вступ до навчальної дисципліни: структура та змістовні модулі. Парадигма інноваційного розвитку суспільства, її складові. Механізм розвитку системи органів публічної влади. Основні положення концепцій соціального управління. Державно-управлінські реформи - ключовий інструмент розвитку системи органів публічної влади. Сучасні вітчизняні та світові моделі державно-управлінських реформ.

Тема 2. Комплексний механізм державно-управлінських нововведень

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 2.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

Механізм управління інноваційною діяльністю. Загальна модель системи публічного управління та адміністрування. Сутність, поняття, структура та складові комплексного механізму нововведень. Приклад ієрархічної структури комплексного механізму нововведень для системи Пенсійного Фонду України. Критерії оцінювання функціонування механізму нововведень.

Тема 3. Поняття і класифікація державно-управлінських нововведень

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 3.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 9 годин.*

Сутність державно-управлінських нововведень. Державно-управлінські реформи, їх основні ознаки. Основні правила побудови класифікацій. Типові класифікаційні ознаки. Класифікація державно-управлінських нововведень. Узагальнене предметне поле державно-управлінських нововведень. Напрями впливу державно-управлінських нововведень. Оцінка новизни державно-управлінських нововведень. Оцінка успішності масштабного впровадження державно-управлінських нововведень. Складові комбінаторного нововведення.

Тема 4. Інноваційна діяльність органу публічної влади: системно-діяльнісний підхід

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 4.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 8 годин.*

Сутність та спрямування інноваційної діяльності органів публічної влади. Концептуалізація механізму функціонування системи органів публічної влади в режимі нововведень: системно-діяльнісний підхід. Інноваційна діяльність органу публічної влади як відкрита система: системно-діяльнісний підхід. Складові інноваційної діяльності органу публічної влади. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності органів публічної влади. Основні види і способи супроводу інноваційної діяльності.

Тема 5. Особливості інноваційного процесу органу публічної влади

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 5.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 9 годин.*

Загальні відомості про інноваційні процеси. Спрямованість інноваційних процесів на подолання проблем публічної влади. Особливості побудови інноваційного процесу для умов реформування публічно-управлінської практики. Інноваційний процес для приватного сектору. Інноваційний процес для публічного сектору. Складові інноваційного процесу органу публічної влади. Особливості інноваційного процесу органу публічної влади.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Системні основи державного управління.

Тема 6. Інноваційна діяльність системи органів публічної влади: стратегічний підхід

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 6*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 8 годин.*

Загальний підхід до розробки моделі інноваційної діяльності системи органів публічної влади. Дерево цілей щодо оновлення ефективності системи органів публічної влади (три рівні). Базова модель інноваційної діяльності системи органів

публічної влади. Функції інноваційних знань. Використання моделі інноваційної діяльності системи органів публічної влади в подоланні її теоретико-практичних проблем.

Тема 7. Особливості поширення нововведень в системі органів публічної влади

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 7.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 9 годин.*

Загальні теоретико-прикладні засади процесу поширення нововведень. Сутність моделей Ф. Басса та Е. Роджерса і «критичної маси». Приклади процесів поширення державно-управлінських нововведень. Опит впровадження систем управління якістю в діяльність органів держу правління. Основні принципи побудови інноваційної діяльності системи органів публічної влади.

Тема 8. Теоретико-прикладні засади стратегічного управління державно-управлінськими нововведеннями

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 8.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 8 годин.*

Типові управлінські ситуації прийняття рішень. Врахування фактору невизначеності при прийнятті управлінських рішень. Обґрунтування вибору методу управління державно-управлінськими нововведеннями. Порівняння поточного, стратегічного та інноваційного менеджменту. Система стратегічного та програмно-цільового управління державно-управлінськими нововведеннями. Матриця «Управлінська ситуація». Загальна характеристика стратегічного управління нововведеннями.

Тема 9. Раціональна модель прийняття та реалізації стратегічного рішення

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 9*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 9 годин.*

Основні моделі у теорії прийняття рішень (ідеальна, раціональна та квазіраціональна). Теоретико-прикладні засади вибору раціональної моделі прийняття та реалізації рішення. Порівняння моделей прийняття та реалізації

рішень. Модель прийняття та реалізації стратегічного рішення щодо поширення державно-управлінських нововведень, етапи її реалізації. Застосування стратегічного аналізу при обґрунтуванні управлінських рішень. Вибір стратегії та її реалізація. Інформаційно-аналітичний супровід управлінського процесу.

Тема 10. Основні фактори спротиву державно-управлінським нововведенням

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 10*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 8 годин.*

Загальні відомості про фактори спротиву нововведенням. Основні напрями протидії впровадження державно-управлінських нововведень. Систематизація основних факторів спротиву державно-управлінським нововведенням. Несумісності, що виникають при взаємодії інноваційної та традиційної діяльностей. Складові процесу поширення нововведень, їх протиріччя. Фактори спротиву нововведенням, зумовлені властивостями процесу нововведення, їх характеристика та шляхи подолання негативного впливу.

Тема 11. Системні аспекти основ національної безпеки

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Практичне заняття за темою 11.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 9 годин.*

Основні поняття та категорії національної безпеки. Національна безпека як мета та характеристика соціальних систем. Види та складові національної безпеки. Система національної безпеки та концептуальні підходи щодо її забезпечення. Система забезпечення національної безпеки. Структура та завдання системи забезпечення національної безпеки. Потенціал держави щодо забезпечення національної безпеки. Комплексна оцінка загроз національній безпеці та її використання у діяльності органів державного управління. Функції та критерії ефективності державного управління національною безпекою.

Тема 12. Державне управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття за темою 12*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 8 годин.*

Основні поняття та принципи у сфері державного управління процесами

європейської та євроатлантичної інтеграції. Система інститутів, що формують та реалізують державну політику у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. Законодавчі та нормативно-правові акти, що безпосередньо стосуються процесів європейської та євроатлантичної інтеграції України. Європейські принципи державного управління. Критерії оцінки державного управління процесами євроатлантичної інтеграції України.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Контрольна робота

Контрольна робота не передбачена навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0... 4	4	0... 16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0...7	4	0...28
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Контрольна робота	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати групи основних ознак адміністративного процесу в органах публічного управління в площині внутрішньої (закритої ззовні) діяльності органів публічної влади; вміти проводити аналіз нормативно-правового забезпечення управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо сучасних механізмів управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах в Україні, вміти виміряти продуктивність, результативність та ефективність публічного адміністрування виконувати діагностику розвитку регіональних економічних систем в процесі прийняття державно-управлінських рішень, мати уявлення про шляхи вдосконалення механізму управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах в Україні. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3936>
- Сайт кафедри k601@khai.edu
- Електронний каталог науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ". - Режим доступу: <https://library.khai.edu/catalog>
- Методи прийняття управлінських рішень [Електронний ресурс]: дистанц. курс. – Режим доступу: <https://mentor.khai.edu/> -
- www.prezident.gov.ua – сайт Президента України
- www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України
- www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України
- www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України

12. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – С. 170.

Редакція від 08.08.2021, підстава - 1684-IX
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Офіц. вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.

Редакція від 01.08.2021, підстава - 1702-IX
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

3. Бойко-Бойчук Л. В. Поняття «Соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування [Текст] / Л. В. Бойко-Бойчук // Наука та інновації. – 2019. – № 3, Т. 5. – С.94–99.

4. Карамішев Д. В. Стратегічне управління інноваційними процесами в системі охорони здоров'я [Текст] : монографія / Д. В. Карамішев. – Х. : Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2016. – 304с

5. Державне управління [Текст] : курс лекцій / за заг. ред. Д. І.Дзінчука.Івано-Франківськ : Місто НВ, 2018. – 616с.

6. Державне управління: основи теорії, історії і практика [Текст]: навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Іжа, Г. І. Арабаджи; за заг. ред. П.І.Надолішнього,В.Д.Бакуменка.–Одеса:ОРІДУНАДУ,2019.–394с.

7. Державно-управлінська інноваційна діяльність [Текст] / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Енциклопедія державного управління [у 8 т.].Т. 1. Галузевеуправління. – К., 2017. – С.211–214.

8. Державно-управлінські нововведення: теоретико-прикладні засади [Текст]:Навч.-метод.посіб./М.М.Іжа,С.А.Попов;за заг.ред.М.М.Іжи.–Одеса:ОРІДУ НАДУ, 2015. – 126с.

Допоміжна

1. Лазор О.Д., Лазор О.Я., Юник І.Г. Основи публічного управління та адміністрування: Навч.посібн.: - К.:Ліра К, 2019.- 268 с.
2. Сухонос В. Державне управління: еволюція сучасних форм: Моногр. К.: Університетська книга. – 2019.- 310 с.
3. Гусєв В. О. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження [Текст] : монографія / В. О. Гусєв. – Донецьк : Юго-Восток, 2017. – 624 с.